

Kor en Bot ziet Abraham

Hansjorg Ahrens

Zou er wat inzitten? Foto: H. Ahrens

Members of the annual *Kor en Bot* expedition are eager to see what's in the trawl net this time. During this 50th trip, the net was dragged 42 times over the Oosterschelde bottom, at depths varying between 39 and 50 metres. Photograph: H. Ahrens

Summary

On Saturday September 16th of last year, the traditional *Kor en Bot* expedition took place for the 50th time. Every year this expedition is held on the Oosterschelde, a salty estuary of the river Schelde, with a mussel trawler owned by local fishermen, to drag for fossils on the bottom of the river. The members of the informal society *Kor en Bot* (literally: Trawl and Bone) trawled 42 times, at an average depth of 45 metres. Amongst large quantities of seabottom dwellers like starfishes, sea mice, and worms, nine referable fossils were discovered this year, and 12 indeterminable fragments. The taxa are all of Early Pleistocene age: *Mammuthus meridionalis*, *Anancus arvernensis*, *Eucladoceros ctenoides*, and *Equus* sp. A distal humerus and a proximal radius of the deer appeared to belong to one and the same animal. A small exhibition in the town hall of Zierikzee showed the beauties found over the past fifty years. The permanent exhibition is housed at the Maritiem Museum (Zierikzee).

Ruim vijftig jaar geleden, op 15 augustus, vond de allereerste bottenvistocht plaats met de mosselkotter ZZ8 vanuit Zierikzee. De mosselvisser meden normaliter de bottenrijke plekken,

om schade aan hun korren te voorkomen. Maar het nieuw opgerichte, fictieve genootschap *Kor en Bot* was juist wel geïnteresseerd in de botten vanwege het wetenschappelijk belang. *Kor en*

De bottenvangst op het motorluik. Foto: H. Ahrens

The most interesting specimens collected during this anniversary trip exhibited on the deck. The taxa found comprise *M. meridionalis* (humerus fragment, top left), *A. arvernensis* (mandibula fragment (bottom right)), *E. ctenoides* (amongst others: antler fragment, top right; astragalus, bottom centre), and *Equus* sp. (lower molar (centre left)). Twelve fragments could not be determined. Photograph: H. Ahrens

Bot bestond destijds uit de burgemeester van Zierikzee, dhr. Dijkmeester (voorzitter), het schoolhoofd uit Renesse, dhr. De Nooijer, de gemeente-archivaris en conservator van het gemeentelijke museum van Zierikzee, dhr. Van Beveren (secretaris), en dhr. Schot, schipper van de ZZ8 uit Zierikzee. Dat jaar voer men ook een tweede keer uit, op 11 september. De mooiste stukken uit de eerste jaren waren vooral van slurfdragers (*Anancus*, *Mammuthus*) en paarden (*Equus*), en werden in het stadhuismuseum tentoongesteld. Een topstuk is ongetwijfeld het stuk rechter onderkaak van een sabeltandtijger (*Homotherium latidens*). Tegenwoordig bevinden ze zich in de permanente expositie van vondsten uit de Ooster- en Westerschelde in het Maritiem museum.

Op zaterdag 16 september was het dan zover. Voor de 50ste keer vond de Kor-en-Bottocht plaats - de jaarlijkse vistocht naar fossielen op de Oosterschelde. Op weg naar de visplek bracht de

overvloedig neerdalende regen de fossielenliefhebbers aan boord van de Zierikzeese mosselkoter ZZ10 al in de juiste 'natte' stemming. De verwachtingen waren hooggespannen. Zou de jubileumtocht een kroonfossiel opleveren?

Helaas houdt de natuur zich niet aan de jubileumwetten van de mens. Het duurde dan ook heel wat trekken voor het eerste stukje bot op het dek rolde. Iedereen was opgelucht dat de 50ste tocht niet vondstloos in de geschiedenisboeken zou worden bijgeschreven. Expeditieleider John de Vos schroefde daarom meteen de traditionale fles jenever open. Proost!

In totaal werden 42 trekken uitgevoerd op een diepte van 39 tot 50 meter. Tussen de grote hoeveelheden zeesterren en andere bodembewoners, waaronder drie zeemuizen, zaten de volgende fossielen (determinatie John de Vos):

- Een olifantachtige: *Mammuthus meridionalis*, stuk van een opperarmbeen (trek 33, diepte 40 meter)
- Een mastodont : *Anancus arvernensis*, stukje onderkaak (trek 15, diepte 39,1 meter)
- Een groot hert: *Eucladoceros ctenoides*,
 - onderste gedeelte van een afgeworpen gewei (trek 27, diepte 38,5 meter, Gastenputje)
 - stukje schedel (trek 17, diepte 38,2 meter)
 - onderste stukje opperarmbeen (trek 13, diepte 39,1 meter)
 - bovenste stukje spaakbeen (trek 13, diepte 39,1 meter)
 - onderste stukje spaakbeen (trek 23, diepte 39,5 meter; geschonken aan de burgemeester van Zierikzee, Mr J.J.P.M. Asselbergs in zijn functie van voorzitter van het genootschap Kor en Bot)
- sprongbeen (astragalus, trek 29, diepte 39,5 meter)
- Een paard: *Equus sp.*, onderkaakskies (trek 31, diepte 39,5 meter)
- Voorlopig onbepaald: 12 fragmenten

De opvarenden beleefden een mooi moment, toen het stukje opperarmbeen en het bovenste stukje van het spaakbeen van *Eucladoceros* als puzzelstukjes aan elkaar bleken te passen.

De dag werd afgesloten met een jubileumreceptie. Een kleine tentoonstelling liet zien wat voor moois de afgelopen vijftig jaar van de bodem van de Oosterschelde is opgevist.

Een kies van een mastodont (*Anancus arvernensis*), in 1961 opgevist (trek 136/142, collectie-nummer ZZ 118934, Naturalis). *Anancus* wordt maar zelden gevonden in de fossiele Schelde-fauna. Een karakteristiek kenmerk wordt gevormd door de heuvel- of tepelvormige knobbels op de kiezen, vandaar de naam *mastodont* (van Grieks μαστός [mastòs], heuvel, tepel, uier)

A molar of a mastodont (*Anancus arvernensis*), dredged 1961 from the bottom of the Oosterschelde (trawl 136/142, collection number ZZ 118934, Naturalis). *Anancus* is a rare element in the fossil fauna of the Schelde. A characteristic feature are the nipple-shaped tubercles on the molars, hence the name *mastodont* (Greek μαστός [mastòs], hill, nipple, udder)

Impressies uit de jaren vijftig, genomen aan boord van de ZZ8: het ophalen van het kor-net, de eerste blik op de vangst, de opvarenden verzamelen zich bij het net, en tenslotte de eerste pogingen tot het determineren van de fossielen

Impressions from the fifties, on board the trawler ZZ8: hauling in the net, a first glance at the findings, passengers and crew gather around the net, and finally the first attempts to determine the fossil specimens

De redactie van *Cranium* feliciteert het genootschap Kor en Bot met dit bijzondere jubileum, en in het bijzonder de familie Schot, die al die jaren haar mosselkotter belangeloos ter beschikking van de wetenschap heeft gesteld. Voorts expeditieleider Dr John de Vos (conservator fossiele zoogdieren Naturalis) en Mr J.J.P.M. Asselbergs (voorzitter van Kor en Bot).

Op naar de honderd!

Adres van de auteur

Hansjorg Ahrens
Naturalis
Postbus 9517
2300 RA Leiden